



Δελτίο Επικοινωνίας του Σ.Ο.Ψ.Υ.

μηνύματα

Τριμηνιαία Έκδοση / Έτος 8^ο

**Η ψυχική νόσος δεν είναι μεταδοτική...
... η προκατάληψη είναι**



Περιοδική Έκδοση



Ιδιοκτησία Διεύθυνση

Σ.Ο.Ψ.Υ.

Πανελλήνιος Σύλλογος Οικογενειών
για την Ψυχική Υγεία

Δήλου 3, Βύρωνας, 162 31

Τηλ./Fax: 210-76 40 277, 210-76 40 229

www.eufami.org

www.iatronet.gr/sopsi & www.sopsi.gr

e-mail: sopsi@ath.forthnet.gr

ΩΡΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Δευτέρα:	9:30-1:30 π.μ. 5:00-8:00 μ.μ.
Τρίτη:	9:30-1:30 π.μ.
Τετάρτη:	9:30-1:30 π.μ. 5:00-8:00 μ.μ.
Πέμπτη:	9:30-1:30 μ.μ.
Παρασκευή:	9:30-1:30 μ.μ.

Εκδότης/Διευθυντής

Πέτρος Ανδρόνικος

Δήλου 3, Βύρωνας, 162 31

Τηλ./Fax: 210-76 40 277

Συντακτική Επιτροπή

Π. Ανδρόνικος

Α. Ασκούνη-Στρούμπου

Μ. Κανελλή-Παπανικολάου

Μ. Χαρίτων

Επιστημονική Επιτροπή

Μαρίνα Οικονόμου

Ψυχίατρος, Επ. Καθηγήτρια Παν/μίου Αθηνών
Πρόεδρος Επιστημονικής Επιτροπής Σ.Ο.Ψ.Υ.

Γιώργος Παπαδημητρίου

Ψυχίατρος, Καθηγητής Παν/μίου Αθηνών

Δημήτρης Κολλοτούμης

Ψυχίατρος

Επιμέλεια Έλης

Μ. Κανελλή-Παπανικολάου

Μαρία Χαρίτων

Επιμέλεια Κειμένων

Χ. Ανδρόνικου

Ε. Λουκή

Μ. Χαρίτων

Υπεύθυνος Σχεδίασης & Παραγωγής

EDILYS A.E.E.

Εμπορικό Κέντρο «ΑΙΘΡΙΟ»,

Αγ. Κωνσταντίνου 40, 151 24, Μαρούσι
τηλ.: 210-6195994, e-mail: edilys@acn.gr

Σελιδοποίηση: Άρνος Δερμάνης

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

Τα ευνοήγγραφα άρθρα εκφράζουν προσωπικές απόψεις



Περιεχόμενα

Editorial	03
Η επιστολή του Συνήγορου του Πολίτη προς τη Γ.Γ. Πρόνοιας του ΥΓΚΑ	04
ΑΝΟΙΧΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΑΘΕ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ από το Δίκτυο Φορέων Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης και Ψυχικής Υγείας «ΑΡΓΩΣ»	06
ΕΥΡΩΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ. Στρογγυλή Τράπεζα «Ψυχιατρική Μεταρρύθμιση στην ΕΕ: Η Περίπτωση της Ελλάδας	10
Απάντηση του Δικτύου Αργώς	11
ΗΜΕΡΙΔΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΕΙΖΟΝΕΣ ΨΥΧΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ “Αιτιολογία - Συμπτώματα - Θεραπείες” Ενημέρωση για συγγενείς, γονείς και αδέρφια ατόμων με σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας	12
Χρήσιμες και δοκιμασμένες συμβουλές για τους συγγενείς ασθενών με ψύχωση	15
Δραστηριότητες Σ.Ο.Ψ.Υ. 2008	16
Τα ΑμεΑ και οι Πολύτεκνοι αποκτούν περίπτερο Μεταφορά διαφοράς ιατρικής δαπάνης από το προστατευόμενο μέλος στο άτομο που το προστατεύει	21
Κανονισμός σύνταξης από μεταβίβαση στα ανίκανα για εργασία άρρενα τέκνα στρατιωτικών συνταξιούχων	21
Εκλογές για το Εκλογοαπολογιστικό Συνέδριο της ΕΣΑμεΑ και της ΠΟΣΟΨΥ	22
Χαιρετισμός της Προέδρου της ΠΟΣΟΨΥ	22

Καλή χρονιά σε όλους

Κάθε σας επιθυμία είναι και ευχή μου. Εύχομαι σε όλους να είστε γεροί, δυνατοί και να μπορείτε να αντιμετωπίζετε με δύναμη ψυχής τις αντιξοότητες της ζωής, να αγωνίζεστε και να παραμένετε όρθιοι.

Ο χρόνος που πέρασε άφησε σε κάποιους από μας δυστυχώς προβλήματα, αλλά αποκτήσαμε και γνώση. «Ουδέν κακόν αμιγές καλού».

Προσωπικά έμαθα πολλά, μέσα από πρωτόγνωρες για μένα δυσκολίες γνώρισα τους ανθρώπους, ξεχώρισα αυτούς που πραγματικά αξίζουν απ' αυτούς που κωφεύουν και έχουν μόνο φυσική παρουσία και όχι ουσιαστική, κατανόησα για άλλη μια φορά -εμπέδωσα ίσως θα ήταν η σωστή φράση- πόσο σημαντικό είναι να έχεις δίπλα σου ανθρώπους που σε στηρίζουν, που σε κάνουν να ανακαλύπτεις δυνάμεις και αντοχές που δεν το φανταζόσουν ίσως ότι έχεις, καθώς και τη δύναμη που αποκτάει ο καθένας μας να πει και να αποδείξει ότι αξίζει ν' αγωνιστεί για ένα καλύτερο αύριο.

Κάπως έτσι ίσως συμβαίνει με τους ανθρώπους. Κάποιοι από μας δυναμώνουν αντιμετωπίζοντας προβλήματα, μερικοί γίνονται καλύτεροι άνθρωποι, κάποιοι καταρρέουν ψυχολογικά, άλλοι μαθαίνουν να αγωνίζονται, ίσως πάλη ορισμένοι να μαθαίνουν το νόημα της ζωής, δυστυχώς όμως υπάρχουν και κάποιοι άλλοι που γίνονται σκληροί και ανάλητοι όταν αποκτήσουν οποιασδήποτε μορφής εξουσία.

Ανάλητοι και σκληροί σαν τους ιθύνοντες του Υπουργείου Υγείας με τους ψυχικά πάσχοντες που ζουν στις δομές ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης, με τους ιδιαίτερους αυτούς ανθρώπους, με τους εργαζόμενους που απασχολούνται στα Κέντρα Ψυχικής Υγείας και που καταβάλλουν κάθε φιλότιμη προσπάθεια, παρά το γεγονός ότι είναι απλήρωτοι για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Πιστέψτε με, εκτός από τη γνώση και τον επαγγελματισμό που θα πρέπει να έχει κάποιος για να εργάζεται σε τέτοιες δομές, κατά τη δική μου άποψη απαραίτητες προϋποθέσεις είναι επίσης η ευαισθησία και το τσαγανό.

Το σημαντικό έργο που επιτελεί ο Ξενώνας και το Κέντρο Ημέρας του Σ.Ο.Ψ.Υ. αποδεικνύεται καθημερινά από τα αποτελέσματα που έχει να επιδείξει.

Το έργο μας είναι σημαντικό. Άνθρωποι που μέχρι χτες φιλοξενούνταν στον Ξενώνα σήμερα ζουν ενταγμένοι στην κοινωνία.

Άνθρωποι που είναι μόνοι τους, που δεν έχουν φίλους, που αντιμετωπίζουν δυσκολία επικοινωνίας, έχουν ένα αποκούμπι.

Έρχονται στο Κέντρο Ημέρας του Σ.Ο.Ψ.Υ., αποκτούν δεξιότητες, παρακολουθούν εκπαιδευτικά προγράμματα, κάνουν φίλους, μαθαίνουν ότι είναι χρήσιμοι, ότι μπορούν να προσφέρουν στο κοινωνικό σύνολο, στην οικογένειά τους, με το δικό του τρόπο ο καθένας.

Θα είναι τραγικό να σταματήσει η λειτουργία αυτών των δομών. Η ελληνική χρηματοδότηση, η συνεχής κοροϊδία από την πλευρά του Υπουργείου Υγείας, μας εξοργίζει. Προσωπικά νιώθω ότι με εμπαίζουν, με εκμεταλλεύονται και με υποτιμούν σαν άνθρωπο.

Δεν μπορούμε να ανεχθούμε άλλη κοροϊδία. Πρέπει να αγωνιστούμε και να διεκδικήσουμε τα αυτονόητα. Όλοι μαζί ενωμένοι έχουμε δύναμη. Ο Σ.Ο.Ψ.Υ. έχει καταφέρει πολλά, μπορεί να καταφέρει και άλλα. Δεν πρέπει να αφήσουμε αυτό το έργο να πάει χαμένο.

Από μικρό παιδί έμαθα ότι ο άνθρωπος όταν βάζει στόχο και τον πιστεύει μπορεί να καταφέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα. Ο Σ.Ο.Ψ.Υ. έχει στόχους. Εσείς είστε ο Σ.Ο.Ψ.Υ.. Θα αφήσετε να καταστραφεί αυτό που σας ανήκει, αυτό που δημιουργήσατε με κόπους, με θυσίες, με αγώνα; Ανοίξατε πόρτες ερμητικά κλειστές, θα αφήσετε να ξανακλείσουν; Ο καθένας από μας μπορεί να βάλει το λιθαράκι του ώστε όλοι μαζί να αποδείξουμε ότι τίποτα δεν πρέπει να πάει χαμένο, να αποδείξουμε αυτό που μας έλεγαν οι γονείς μας: «Μια βέργα μόνη της σπάει, ένα δεμάτι όμως όχι».

Μαρία Κανελλή –Παπανικολάου

Η επιστολή του Συνήγορου του Πολίτη προς τη Γ.Γ. Πρόνοιας του ΥΥΚΑ

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

ΕΠΕΙΓΟΝ

12 Ιανουαρίου 2009

Προς

Τη Γενική Γραμματέα Πρόνοιας, κ. Τροχάνη Μαρία
Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
Αριστοτέλους 17, 101 87 Αθήνα

ΘΕΜΑ: Πλημμελής παροχή φροντίδας σε ασθενείς που φιλοξενούνται σε Μονάδες Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης.

Αξιότιμη κυρία Τροχάνη,

Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι αποδέκτης αναφορών (αρ. πρωτ. 16887/08 & 19434/08) του κ. Θεοδωρουλάκη Μενέλαου, εκ μέρους του Δικτύου Φορέων Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης και Ψυχικής Υγείας «Αργώς» και της Επιτροπής Πρωτοβουλίας Εργαζομένων (ΕΠΙΨΥ, ΕΨΥΚΑ, ΕΠΑΨΥ & ΘΕΨΥΠΑ), που θίγουν το σοβαρό πρόβλημα της υποχρηματοδότησης των Μονάδων Αποκατάστασης και της σοβαρότητας επίπτωσης της στο σύστημα παροχής φροντίδας υγείας στους ασθενείς.

Λόγω της σοβαρότητας του θέματος που θίγεται στις εν λόγω αναφορές, ο Συνήγορος του Πολίτη κρίνει σκόπι-

μο να εκθέσει τις κοινωνικές και νομικές διαστάσεις του. Σε αυτό συνηγορεί επίσης το γεγονός ότι το δικαίωμα που διακυβεύεται είναι σημαντικό, τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα είναι πολυάριθμα και επιπλέον βρίσκονται σε νομική και πραγματική αδυναμία να προασπίσουν τα συμφέροντά τους.

ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Οι αρχές της Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης θεσμοθετήθηκαν από το Ελληνικό Κράτος με τον Ν.2716/1999 «περί ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας». Σύμφωνα με τις διατάξεις του το Κράτος έχει την ευθύνη για την παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας με σκοπό την πρόληψη, τη διάγνωση, τη θεραπεία, την περίθαλψη καθώς και την ψυχοκοινωνική αποκατάσταση των ατόμων με ψυχοκοινωνικά προβλήματα. Βάσει του ανωτέρω Νόμου και προς επίτευξη των σκοπών της Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης, συγκροτείται το Σύστημα Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας, υπό κρατική εποπτεία και επιχορήγηση, στο οποίο εντάσσονται οι Μονάδες Ψυχικής Υγείας, οι οποίες λειτουργούν στο πλαίσιο του δημόσιου αλλά και του ιδιωτικού μη κερδοσκοπικού τομέα.

Ήδη πλέον στην Ελλάδα, και με τη διαρκή αρωγή της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσα στα πλαίσια των διαδοχικών Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης, έχει επιτευχθεί η συρρί-

Ο Συνήγορος του Πολίτη απέστειλε στη Γενική Γραμματέα Πρόνοιας κα Μαρία Τροχάνη επιστολή με θέμα «Πλημμελής παροχή φροντίδας σε ασθενείς που φιλοξενούνται σε Μονάδες Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης», θίγοντας το σοβαρό πρόβλημα της υποχρηματοδότησης των Μονάδων και της σοβαρότητας επίπτωσης της στο σύστημα παροχής φροντίδας υγείας στους ασθενείς.

Οι Μονάδες αυτές προσφέρουν υπηρεσίες υψηλού επιπέδου σε 3.000 ψυχικά ασθενείς που πριν ζούσαν σε ιδρυματικές συνθήκες, έχοντας πλέον επιτύχει την κοινωνική επανένταξη τους. Το συνολικό έργο που συντελείται από το 1990, αναίρεσε αρνητικές απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παγκόσμιων και ευρωπαϊκών φορέων Ψυχικής Υγείας για την ποιότητα του κοινωνικού κράτους της χώρας μας.

κνωση των μεγάλων Ψυχιατρείων, η ανάπτυξη ικανού αριθμού ψυχιατρικών τμημάτων στα Γενικά Νοσοκομεία και Κέντρων Ψυχικής Υγείας και τέλος η λειτουργία μεγάλου αριθμού Μονάδων Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης (Οικοτροφεία, Ξενώνες, Προστατευμένα Διαμερίσματα, Κέντρα Ημέρας κ.α.) στα πλαίσια του δημόσιου και ιδιωτικού μη κερδοσκοπικού τομέα. Ήδη λειτουργούν σε όλη την Ελλάδα συνολικά άνω των 410 Μονάδων Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης στην κοινότητα, που στελεχώνονται από 3.628 εργαζόμενους ειδικούς ψυχικής υγείας, εκ των οποίων 1.956 σε νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού μη κερδοσκοπικού τομέα.

Σήμερα οι Μονάδες αντιμετωπίζουν σημαντικό πρόβλημα χρηματοδότησης για τέταρτη φορά μέσα στα τελευταία 4 έτη και τόσο η Διοίκηση όσο και το προσωπικό των Μονάδων έχουν επανειλημμένως επισημάνει και συχνά διαμαρτυρηθεί εντόνως για την αναγκαιότητα εξεύρεσης των αναγκών κονδυλίων από την πλευρά του Υπουργείου Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης ώστε να εξασφαλιστεί η συνέχιση της λειτουργίας των Μονάδων. Δυστυχώς ήδη κάποιες πολύ επιτυχημένες θεραπευτικές δομές αποκατάστασης οδηγήθηκαν στη διακοπή λειτουργίας τους.

Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπιστώνει ότι στο συνεχιζόμενο αυτό κλίμα των περικοπών κινδυνεύει να καταρρεύσει το όραμα της Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης και να εγκαταλειφθεί ο στόχος του προγράμματος «Ψυχαργώς» για τον οποίο χρηματοδοτήθηκε από την Ε.Ε.

Ειδικότερα, και στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του Συνηγόρου της Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης, διαπιστώνεται μία συστηματική καταπάτηση των δικαιωμάτων των ψυχικά ασθενών έτσι όπως υπαγορεύονται από τις αρχές που περιέχονται στην Πράσινη Βίβλο. Η θέση της Αρχής έχει ως στόχο την εξασφάλιση της απρόσκοπτης και σταθερής συνέχισης του προγράμματος της Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης που ξεκίνησε με τον Καν. 815/84.

Κατόπιν τούτων, σας παρακαλούμε να μας ενημερώσετε άμεσα για τις απόψεις σας καθώς και τις ενέργειες που προτίθεστε να αναλάβετε, προκειμένου εξασφαλιστεί η ομαλή και άρτια λειτουργία των δομών ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης ψυχικά πασχόντων.

Στο συνεχιζόμενο αυτό κλίμα των περικοπών κινδυνεύει να καταρρεύσει το όραμα της Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης και να εγκαταλειφθεί ο στόχος του προγράμματος «Ψυχαργώς» για τον οποίο χρηματοδοτήθηκε από την Ε.Ε. Διαπιστώνεται μία συστηματική καταπάτηση των δικαιωμάτων των ψυχικά ασθενών έτσι όπως υπαγορεύονται από τις αρχές που περιέχονται στην Πράσινη Βίβλο.

Επιπλέον, δεδομένης της σοβαρότητας του ζητήματος, θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι στο πλαίσιο της λειτουργίας του Συνηγόρου της Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης, προτιθέμεθα να διοργανώσουμε συνάντηση των εμπλεκόμενων φορέων για τη διαπίστωση της πραγματικής έκτασης του προβλήματος αλλά και την διατύπωση των γενικών κατευθύνσεων για τη λύση του προβλήματος.

Προσβλέπουμε στη συμμετοχή του Υπουργείου σας.

Με τιμή
Γιάννης Σακέλλης

ΑΝΟΙΧΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΑΘΕ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ από το Δίκτυο Φορέων Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης και Ψυχικής Υγείας «ΑΡΓΩΣ»

Είκοσι χρόνια από την έναρξη της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης στην χώρα μας, μετά την παγκόσμια κατακραυγή για τις άθλιες συνθήκες που κυριαρχούσαν στα δημόσια ψυχιατρεία, οι χρόνια ψυχικά πάσχοντες κινδυνεύουν να επιστρέψουν στα ψυχιατρεία, λόγω της αδυναμίας λειτουργίας των αποκαταστασιακών δομών,

Είκοσι χρόνια ιδιαίτερα επιτυχούς ψυχιατρικής μεταρρύθμισης που βήμα - βήμα διαμόρφωσε μια νέα αντίληψη για την ψυχική υγεία στην χώρα μας, αντιμετωπίζοντας τον ψυχικά πάσχοντα ως ισότιμο πολίτη με δικαίωμα στην αξιοπρεπή περίθαλψη, απειλείται να καταρρεύσει και να ακυρωθεί τόσο σε επίπεδο θεραπείας όσο και σε επίπεδο ποιότητας ζωής.

εξαιτίας της έλλειψης χρηματοδότησης της Διεύθυνσης Ψυχικής Υγείας από το Υπουργείο Οικονομικών αλλά και των θεσμικών προβλημάτων και της έλλειψης σταθερής πολιτικής αντίληψης για το Δημόσιο Σύστημα Ψυχικής Υγείας εξαιτίας θεσμικών προβλημάτων, περικοπών και καθυστερήσεων της χρηματοδότησης της Διεύθυνσης Ψυχικής Υγείας από το Υπουργείο Οικονομικών αλλά και της έλλειψης σταθερής πολιτικής αντίληψης για το Δημόσιο Σύστημα Ψυχικής Υγείας.

Είκοσι χρόνια ιδιαίτερα επιτυχούς ψυχιατρικής μεταρρύθμισης που βήμα - βήμα διαμόρφωσε μια νέα αντίληψη για την ψυχική υγεία στην χώρα μας, αντιμετωπίζοντας τον ψυχικά πάσχοντα ως ισότιμο πολίτη με δικαίωμα στην αξιοπρεπή περίθαλψη, απειλείται να καταρρεύσει και να ακυρωθεί τόσο σε επίπεδο θεραπείας όσο και σε επίπεδο ποιότητας ζωής.

Η έξοδος των πρώτων ψυχικά πασχόντων από το Άσυλο της Λέρου και η εγκατάστασή τους σε στεγαστικές μονάδες μέσα στην κοινότητα, που ξεκίνησε το 1990 μετά από προετοιμασία πέντε χρόνων, σηματοδότησε μια νέα

πολιτική δημόσιας ψυχικής υγείας η οποία επικροτήθηκε τόσο σε επιστημονικό όσο και σε πολιτικό επίπεδο. Οι άρρωστοι εγκαταστάθηκαν σε πολυδύναμες αποκαταστασιακές μονάδες μέσα στην κοινότητα, πολλές φορές κοντά στον τόπο καταγωγής τους, σε μονάδες που παρείχαν θεραπευτικές δράσεις, αποκαταστασιακές δράσεις και ποιότητα ζωής αντίστοιχη με των άλλων πολιτών. Σε μονάδες που στόχευαν όχι μόνο στη στέγαση και τη θεραπεία αλλά και στην επανένταξη στην καθημερινή κοινωνική ζωή, στην επανασύνδεση με την οικογένεια και στον αποστιγματισμό, στην έξοδο δηλαδή από το περιθώριο και τον αποκλεισμό.

Τα ορατά και απτά αποτελέσματα συνίστανται στην ψυχοκοινωνική επανένταξη 2.112 χρόνιων ψυχωτικών σε 410 μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης (που απασχολούν 3.628 εργαζομένους, εκ των οποίων 1956 σε ΝΠΙΔ), στο κλείσιμο των ψυχιατρικών ασύλων της Πέτρας Ολύμπου, Χανίων και Κέρκυρας και στη δρομολόγηση του κλεισίματος άλλων 2 ψυχιατρείων (Τρίπολης, Λέρου).

Χίλια τετρακόσια άτομα έχουν εγκατασταθεί σε μονάδες που λειτουργούν με ευθύνη Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, κάτι που συμβαδίζει με τις οδηγίες της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας, που θέτει τις ΜΚΟ ως μέρος της Δημόσιας Ψυχικής Υγείας και που αποδεδειγμένα έχουν καλύτερη αποτελεσματικότητα τόσο στο θεραπευτικό όσο και στο κοινωνικό επίπεδο (GREEN PAPER της Ε.Ε. για την Ψυχική Υγεία). Από 42 Μη Κυβερνητικές - Μη Κερδοσκοπικές Οργανώσεις και ΝΠΙΔ, που διοικούνται από καθηγητές Ψυχιατρικής και επαγγελματίες Ψυχικής Υγείας, έχοντας έναν επιστημονικό και κοινωνικό χαρακτήρα.

Το συνολικό έργο που συντελέστηκε από το 1990, (στο πλαίσιο ευρωπαϊκών αλλά και εθνικών προγραμμάτων – καν. 815/84, Ψυχαργώς Α και Β φάση, κ.α.) αποτελεί ένα ομοιογενές “μέγα έργο” και όντως αναίρεσε αρνητικές απόψεις και διαθέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παγκοσμίων και ευρωπαϊκών φορέων Ψυχικής Υγείας και των πολιτών της Ευρώπης για την ποιότητα του κοινωνικού κράτους της πατρίδας μας και δέχτηκε τους επαίνους τόσο από τις εθνικές κυβερνήσεις και τα

Διαγραφή ΜΥΚΑ 2008

Αριθμός μονάδων ΨΚΑ ανά νομικό καθεστώς φορέων υλοποίησης & ένοικοι σ' αυτές ανά φύλο

	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑ ΜΟΝΑΔΑ		Ν.Π.Δ.Δ.		Ν.Π.Ι.Δ.		ΕΝΟΙΚΟΙ	
	N	%	N	%	N	%	Αν.	Γυν.
Ενώνες	88	21,5	71	25,1	17	13,4	533	325
Οικοτροφεία	111	27,1	31	10,9	80	63,0	1.000	625
Διαμερίσματα	211	51,5	181	64,0	30	23,6	406	223
Σύνολα	410		283		127		1.939	1.173
%			69,0		31,0		62,3	37,7

αρμόδια όργανα της Ε.Ε. όσο και από την παγκόσμια επιστημονική ψυχιατρική κοινότητα.

Οι μονάδες αυτές όμως αντιμετωπίζουν **σημαντικό πρόβλημα χρηματοδότησης, για τέταρτη φορά μέσα τα τελευταία 4 έτη** και εκπέμπουν σήμα κινδύνου καθώς το υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης αδυνατεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του εξαιτίας της μη εύρεσης των αναγκών κονδυλίων από το Υπουργείο Οικονομικών (για το 2008 έχουν καταβληθεί 46 εκ. Ευρώ ενώ απαιτούνταν 76 εκ. Ευρώ και είναι ακάλυπτο το έλλειμμα των προηγούμενων ετών). Παράλληλα για το 2009 έχουν διασφαλιστεί 40 εκ. ευρώ ενώ απαιτούνται 109 εκ. ευρώ, δηλαδή μόλις το 36% των απαιτούμενων πόρων.

Αποτελέσματα όρων αυτών είναι:

- να **περιορίζεται το αποκαταστασιακό και θεραπευτικό έργο των δομών**
- να **μειώνεται η ποιότητα στο επίπεδο φροντίδας** αφού δεν υπάρχουν οι αναγκαίοι πόροι για την προμήθεια των απαραίτητων υλικών και υπηρεσιών
- **ολόκληρες γεωγραφικές περιοχές της χώρας** όπως οι Κυκλάδες, η Θράκη, η Φθιώτιδα κ.α. να **κινδυνεύουν να μείνουν χωρίς ιατρική κάλυψη στον τομέα της ψυχικής υγείας**, αφού αρκετές μονάδες πρωτοβάθμιας περίθαλψης (Κινητές Μονάδες, Κέντρα Ημέρας) αδυνατούν να καλύψουν τις δαπάνες λειτουργίας τους. Η Ελληνική Ψυχιατρική Εταιρεία μετά από συστηματική έρευνα δύο ετών καταλήγει σε έκθεση της: στη χώρα μας παρουσιάζεται υψηλό ποσοστό εισαγωγών με εισαγγελική εντολή, κάτι που αποτελεί κώδωνα κινδύνου, καθώς και ένα «αντικειμενικό» δείκτη ανεπάρκειας της ψυχιατρικής φροντίδας στη χώρα μας. Επιπλέον, διαπιστώνεται έλλειψη δομών έγκαιρης παρέμβασης στην κρίση και αντιμετώπισης οξέων περι-

στατικών, έλλειψη των απαιτούμενων ψυχιατρικών κλινών, έλλειψη συστήματος παρακολούθησης των ασθενών μετά το πέρας της θεραπευτικής αντιμετώπισης από μία αρμόδια υπηρεσία ώστε να προλαμβάνεται η χρονιοποίηση

- να **γίνονται εκπτώσεις από βασικές επιστημονικές αρχές** που έχει υιοθετήσει η Ψυχιατρική Μεταρρύθμιση στην χώρα μας στον τομέα της αποκατάστασης και να **αμφισβητούνται βασικά δικαιώματα των ψυχικά πασχόντων**
- **δεκάδες εργαζόμενοι αποχωρούν χωρίς να υπάρχει δυνατότητα αντικατάστασης**, με αποτέλεσμα το 22 με 25% των προβλεπόμενων θέσεων εργασίας να μην καλύπτεται, οδηγώντας αναλογικά σε μειωμένο προσωπικό στις βάρδιες και περιορισμένες δραστηριότητες
- **αρκετοί εργαζόμενοι να είναι απλήρωτοι για μήνες**, με ό,τι αυτό συνεπάγεται στον ευαίσθητο αυτό τομέα, και να δημιουργείται μια ανασφάλεια και ένταση στο περιβάλλον των δομών, με αρνητικά αποτελέσματα στη συναισθηματική ισορροπία των εργαζομένων αλλά και των ασθενών
- **οι μονάδες αναπόφευκτα να υπολειπόμενες και να αντιμετωπίζουν δυσβάστακτα χρέη** και πρόστιμα προς το ΙΚΑ και την Εφορία, τα οποία απειλούν ακόμη και με φυλάκιση τους επικεφαλής επαγγελματίες ψυχικής υγείας που λειτουργούν αυτές τις μονάδες
- να **απειλούνται με κλείσιμο οι ίδιες οι μονάδες** αφού ήδη έχουν συσσωρευτεί χρέη προς τη ΔΕΗ, τον ΟΤΕ, την ΕΥΔΑΠ, τους ιδιοκτήτες των κτηρίων, τους προμηθευτές
- να **αναιρούνται δεσμεύσεις** που το ίδιο το ελληνικό κράτος έχει λάβει απέναντι στην Ε.Ε. στο πλαίσιο των συμβάσεων για το Β και Γ Κ.Π.Σ., θέτοντας σε κίνδυνο τη συνέχιση της χρηματοδότησης της Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης από το ΕΣΠΑ και κατ'επέκταση την μεταρρύθμιση στο χώρο της Δημόσιας Υγείας.
- τα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των Φορέων, εκπρόσωποί μας -έγκριτοι επαγγελματίες της ψυχικής υγείας- σύρονται ως κατηγορούμενοι στα ποινικά δικαστήρια για καθυστερήσεις στην πληρωμή των μισθών των εργαζομένων και καθυστερήσεις των εισφορών στο ΙΚΑ, με αποτέλεσμα πέραν της ταλαιπωρίας τους να βλάπτεται αναίτια η τιμή και η υπόληψή τους, με κίνδυνο τελικά να αποσύρουν την απολύτως αναγκαία ενεργό συμβολή τους από

την ψυχιατρική μεταρρύθμιση

- να **καταπατούνται βασικά δικαιώματα για την ισότιμη παροχή υπηρεσιών υγείας** και προστασίας των φιλοξενούμενων και εξυπηρετούμενων ψυχικά ασθενών.

Όλες αυτές οι δυσλειτουργίες διαμορφώνουν ένα κάθε άλλο παρά θεραπευτικό περιβάλλον στο χώρο των δομών και ακυρώνουν θεραπευτικό έργο και προσπάθειες που οι θεραπευτές και οι άλλοι επαγγελματίες ψυχικής υγείας διαμόρφωσαν με πολύ κόπο και αγωνία.

Αυτή η παρατεταμένη οικονομική κρίση στο χώρο της ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης διαμορφώνει ένα περιβάλλον οπισθοδρόμησης και απώλειας πολλών κεκτημένων στην ψυχιατρική μεταρρύθμιση, θέτει σε αμφισβήτηση το δικαίωμα των ασθενών σε ισότιμη αντιμετώπιση και σε ποιότητα ζωής, αναιρεί την υποχρέωση του κοινωνικού κράτους για παροχή ποιοτικής φροντίδας στους έχοντες την ανάγκη του, μειώνει το επίπεδο του πολιτισμού μας και της ανθρωπιάς μας, αφού αυτό προκύπτει και από την ποιότητα της φροντίδας προς τα ανήμπορα μέλη της κοινωνίας μας, και θέτει ένα πολιτικό ζήτημα, αφού η ψυχιατρική μεταρρύθμιση πάνω από όλα είναι πολιτική πράξη δημοκρατίας και αλληλεγγύης.

Στο πλαίσιο αυτό οι φορείς που υλοποιούν τις παραπάνω μονάδες έχουν ήδη προβεί μαζί με τους εργαζόμενους σε σειρά κινητοποιήσεων, επιστολών και συναντήσεων και παρά τις διαβεβαιώσεις της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, το πρόβλημα παραμένει και είναι σχεδόν βέβαιη η επιδείνωση του.

Το Υπουργείο, αντί να επιλύει προβλήματα, εξαπολύει ανεπίτρεπτες και σοβαρότατες κατηγορίες κατά των φορέων αλλά και γενικότερα κατά του προγράμματος Ψυχαργός. Επικαλείται διάφορους δυνητικούς τρόπους για επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουμε χωρίς να δίνεται καμία άμεση και επίσημη απάντηση στο πώς θα χρηματοδοτηθούν οι φορείς μας για το 2008, αλλά και δεν δίνει σαφείς απαντήσεις και μακροπρόθεσμες λύσεις στα θεσμικά, διαχειριστικά και χρηματοδοτικά προβλήματα. Δεν έχει γίνει καμία πρόταση για οριστική επίλυση θεσμικών προβλημάτων, ενώ συνεχίζονται τα προβλήματα χρηματοδότησης παρά την εξαγγελία για ειδικό ανθρωπιστικό τέλος κοινωνικής συναντίληψης 2% για την ψυχική υγεία και την πρόνοια. Από την άλλη, η δέσμευση του ΥΥΚΑ για υπαγωγή των Δομών Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης στο νοσήλιο καθυστερεί, αφού τα ασφαλιστικά ταμεία «εφευρί-

σκουν» συνεχώς νέα δικαιολογητικά και δημιουργούν εμπόδια στην υπογραφή συμβάσεων με τις δομές.

Τα τέσσερα τελευταία χρόνια τα πράγματα είναι τραγικά, με αποκορύφωμα το πρώτο εξάμηνο του 2008, που είναι και η χειρότερη χρονιά λόγω των συσσωρευμένων χρεών αλλά και της μη καταβολής καμιάς έκτακτης επιχορήγησης έως και τον Αύγουστο. Αποτέλεσμα των περικοπών και των μειωμένων επιχορηγήσεων είναι:

1. *Στις περισσότερες δομές το προσωπικό έχει μειωθεί κατά 22% ενώ σε κάποιες δομές η μείωση αγγίζει και το 45%. Το υπάρχον προσωπικό σε μεγάλο ποσοστό ακύρωσε τις διακοπές του αφού ούτε επίδομα αδείας ούτε τους οφειλόμενους μισθούς είχε πάρει ως τα μέσα Αυγούστου.*
2. *24 οικοτροφεία και ξενώνες αντιμετωπίζουν αγωγές εξώσεων και άλλοι 6 έχουν λάβει εξώδικα από τους ιδιοκτήτες των ακινήτων λόγω μη πληρωμής των ενοικίων.*
3. *Εργαζόμενοι σε 12 οικοτροφεία και ξενώνες έχουν κάνει αγωγές κατά των διοικήσεων που σε άλλες δέκα περιπτώσεις κλήθηκαν σε απολογία από την Επιθεώρηση Εργασίας.*
4. *Σε αρκετές δομές έχει διακοπεί το τηλέφωνο και σε άλλες έχει γίνει διακανονισμός για τα συσσωρευμένα χρέη προς τη ΔΕΗ.*
5. *Δεκάδες προμηθευτές διέκοψαν την πίστωσή τους προς τους ξενώνες με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος να μείνουν χωρίς τρόφιμα και είδη άμεσης ανάγκης οι φιλοξενούμενοι ψυχικά πάσχοντες. Πολύ μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος να μείνουν χωρίς θέρμανση τον χειμώνα.*
6. *Όλοι σχεδόν οι ξενώνες και τα οικοτροφεία χρωστούν εισφορές στο ΙΚΑ.*
7. *Θεραπευτικά προγράμματα διακόπτονται και δικαιώματα των ασθενών καταπατούνται, αφού οι έξοδοι στην κοινότητα, οι διακοπές και η ψυχαγωγία είναι πλέον αδύνατο να πραγματοποιηθούν. Οι ιατροί και μεγάλο μέρος των εξωτερικών συνεργατών αδυνατούν να παρέχουν υπηρεσίες λόγω των μεγάλων οφειλών των δομών προς όλους τους εξωτερικούς συνεργάτες. Έτσι, ενώ οι κοινοτικές αυτές δομές έχουν ως πρώτο στόχο την κοινωνική επανένταξη και την αποφυγή των υποτροπών, με το ψυχολογικό, συναισθηματικό, οικονομικό και κοινωνικό κόστος που αυτές συνεπάγονται, είναι ορατός ο κίνδυνος αύξησης του αριθμού υποτροπών.*
8. *Η ασφάλεια ακόμα και της ζωή των ασθενών εί-*

Όλες αυτές οι δυσλειτουργίες διαμορφώνουν ένα κάθε άλλο παρά θεραπευτικό περιβάλλον στον χώρο των δομών και ακυρώνουν θεραπευτικό έργο και προσπάθειες που οι θεραπευτές και οι άλλοι επαγγελματίες ψυχικής υγείας διαμόρφωσαν με πολύ κόπο και αγωνία. Διαμορφώνεται ένα περιβάλλον οπισθοδρόμησης και απώλειας πολλών κεκτημένων στην ψυχιατρική μεταρρύθμιση, τίθεται σε αμφισβήτηση το δικαίωμα των ασθενών σε ισότιμη αντιμετώπιση και σε ποιότητα ζωής, αναιρείται η υποχρέωση του κοινωνικού κράτους για παροχή ποιοτικής φροντίδας στους έχοντες την ανάγκη του, μειώνεται το επίπεδο του πολιτισμού μας και της ανθρωπιάς μας.

ναι επισφαλής, αφού ο περιορισμός του προσωπικού δεν επιτρέπει να καλυφθούν επαρκώς οι βάρδιες.

9. Κοινοτικές θεραπευτικές δομές, όπως οι Κινητές Μονάδες Ψυχικής Υγείας ή τα Κέντρα Ημέρας, περιορίζουν τις θεραπευτικές δράσεις και τις δράσεις προαγωγής ψυχικής υγείας δημιουργώντας ασυνέχεια στη φροντίδα των ασθενών και σε αρκετές περιπτώσεις αυτό συνεπάγεται αδυναμία πρόσβασης των ασθενών σε ψυχιατρικές υπηρεσίες. Εμπειρικά δεδομένα από την κλινική πρακτική μας δίνουν **ενδείξεις για δημιουργία νέων χρόνιων ψυχιατρικά ασθενών**, γεγονός που προκαλεί μέγιστη επιβάρυνση στα άτομα αυτά, στις οικογένειες τους, αλλά και στο σύστημα υγείας.

Και ενώ συμβαίνουν όλα τα παραπάνω, ο τέως υφυπουργός Γ. Κωνσταντόπουλος παρότρυνε τους εργαζόμενους να κάνουν επίσκεψη εργασίας κατά των διοικήσεων των ξενώνων, υποστηρίζοντας ότι έχουμε εισηράξει όλα τα χρήματα, τάζοντας στους υπαλλήλους ότι θα τους κάνει δημόσιους υπάλληλους εάν κλείσουν οι δομές, επιδιώκοντας να διασπάσει το κοινό μέτωπο με

τους εργαζόμενους. Την ίδια στιγμή, σε ένα πλαίσιο «φιλεργατικής» πολιτικής, χρηματοδοτεί τις δομές μόνο για τους μισθούς και τις εισφορές στο ΙΚΑ, αδιαφορώντας για το πώς καλύπτονται οι ανάγκες διαβίωσης και οι θεραπευτικές παρεμβάσεις των ασθενών.

Αυτό που προκαλεί περισσότερο είναι η επίκληση του ότι οι φορείς πρέπει να αναζητήσουν και ιδιωτικούς πόρους γιατί δεν μπορούν να είναι οι Μονάδες 100% χρηματοδοτούμενες, ξεχνώντας το ότι οι μονάδες αυτές υλοποιούν την εθνική πολιτική για την Ψυχιατρική Μεταρρύθμιση μέσω του Προγράμματος Ψυχαργός, σύμφωνα με τις σχετικές υπουργικές αποφάσεις, τη δέσμευση της χώρας στην Ε.Ε. και τον νόμο 2716 του 1999. Παράλληλα δεν σχεδιάζεται η δημιουργία και νέων μονάδων με τη χρηματοδότηση του Δ' ΚΠΣ, η οποία σαφώς και είναι αναγκαία αλλά με αβέβαιο μέλλον, όπως και όλες οι μονάδες μας.

Στο πλαίσιο αυτό, φορείς και εργαζόμενοι πιστεύουν ότι υπάρχει μια σαφής καταπάτηση των δικαιωμάτων των εξυπηρετούμενων για ποιότητα ζωής, θεραπεία, ασφάλεια, ψυχοκοινωνική αποκατάσταση και κοινωνική επανένταξη, καθώς και ανεπίτρεπτες διακρίσεις μεταξύ των εξυπηρετούμενων στις δομές των δημόσιων ψυχιατρικών και των εξυπηρετούμενων στις χρηματοδοτούμενες μονάδες των ΝΠΙΔ. Υπό τις παραπάνω συνθήκες ήδη τρεις τουλάχιστον φορείς έχουν αναστείλει τη λειτουργία μιας σειράς δομών και συγκεκριμένα: η ΕΨΥΠΕ, τα Παιδικά Χωριά ΣΟΣ, το ΕΠΙΨΥ, φορείς που έχουν και ιστορία και αποδεδειγμένο κοινωνικό και θεραπευτικό έργο, και έπονται πάρα πολλές άλλες.

Ήδη ο Συνήγορος του Πολίτη εγκαλεί το ΥΓΚΑ για πλημμελή παροχή φροντίδας, καταπάτηση των δικαιωμάτων των ψυχικά ασθενών και ουσιαστική κατάρρευση του προγράμματος Ψυχαργός.

Θεωρώντας ότι τα παραπάνω αποτελούν μείζον πολιτικό και κοινωνικό ζήτημα και οδηγούν στην κατάρρευση του Εθνικού Συστήματος Ψυχικής Υγείας, σας παρακαλούμε για την άμεση παρέμβαση σας και την άσκηση κάθε δυνατής πίεσης. 

Οι 36 ΜΚΟ μέλη του Δικτύου ΑΡΓΩΣ

ΕΥΡΩΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Στρογγυλή Τράπεζα «Ψυχιατρική Μεταρρύθμιση στην ΕΕ:
Η Περίπτωση της Ελλάδας»

Σκοπός της Στρογγυλής Τράπεζας, στην οποία συμμετείχαν ευρωβουλευτές, εκπρόσωποι ευρωπαϊκών και εθνικών φορέων ψυχικής υγείας και εκπρόσωπος του ΥΥΚΑ, ήταν η παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί στα Κράτη Μέλη για την μετάβαση από τη μακροχρόνια ιδρυματική περιθαλψη προς την υποστηριζόμενη διαβίωση στην κοινότητα. Ως αντικείμενο συζήτησης και προβληματισμού παρουσιάστηκε η περίπτωση της Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης στην Ελλάδα.

Στρογγυλή Τράπεζα με θέμα «Ψυχιατρική Μεταρρύθμιση στην ΕΕ: Η Περίπτωση της Ελλάδας» διοργάνωσε η Ευρωβουλευτής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. Ευαγγελία Τζαμπάζη την Πέμπτη 29 Ιανουαρίου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με αφορμή τον ορισμό της ως εισηγήτριας στην έκθεση για την Ψυχική Υγεία, η οποία υιοθετήθηκε ομόφωνα στις 22/1/09 από τα μέλη της Επιτροπής Περιβάλλοντος, Δημόσιας Υγείας και Ασφάλειας Τροφίμων.

Σκοπός της Στρογγυλής Τράπεζας, στην οποία συμμετείχαν ευρωβουλευτές, εκπρόσωποι ευρωπαϊκών και εθνικών φορέων ψυχικής υγείας και εκπρόσωπος του ΥΥΚΑ, ήταν η παρουσίαση της προόδου που έχει επιτευχθεί στα Κράτη Μέλη για την μετάβαση από τη μακροχρόνια ιδρυματική περιθαλψη προς την υποστηριζόμενη διαβίωση στην κοινότητα, να εξεταστούν τα θέματα που σχετίζονται με την προώθηση, την πρόληψη και τη θεραπεία των προβλημάτων ψυχικής υγείας και να εντοπιστούν τα κύρια εμπόδια στην προώθηση της ψυχικής υγείας καθώς και στην εφαρμογή της πολιτικής ψυχικής υγείας. Στην Στρογγυλή Τράπεζα παρουσιάστηκε η περίπτωση της Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης στην Ελλάδα ως αντικείμενο συζήτησης και προβληματισμού.

Στην εισήγησή της η κ. Τζαμπάζη, τονίζοντας ότι η ψυχική υγεία είναι ύψιστο κοινωνικό αγαθό που πρέπει

να παρέχεται ισότιμα σε όλους τους πολίτες, επεσήμανε ότι το «Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Ψυχική Υγεία και Ευημερία» αποτελεί έκφραση της αποφασιστικότητας των κρατών-μελών να αποφασίσουν μελλοντικές δράσεις για τη βελτίωση της ψυχικής υγείας του ευρωπαϊκού πληθυσμού, στο πλαίσιο μιας διατομεακής στρατηγικής, η οποία θα υπερβαίνει τον υγειονομικό τομέα και θα αποσκοπεί γενικότερα στη διασφάλιση υψηλού επιπέδου κοινωνικής προστασίας και ψυχικής ευημερίας ιδιαίτερα στους τομείς της εκπαίδευσης και της εργασίας.

Ακολούθησε μια σειρά εισηγήσεων από τους κκ. J. Henderson (Σύμβουλο Πολιτικής της Mental Health Europe), Δ. Βαρτζόπουλο (εκπρόσωπο του Υπουργείου Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Διοικητή της Γ' ΔΥΠΕ Μακεδονίας και Αντιπρόεδρο της Επιτροπής Ψυχικής Υγείας του ΚΕΣΥ), Σ. Λαμπρινίδη (Ευρωβουλευτή του ΠΑΣΟΚ), Μ. Μαδιανό (Πρόεδρο της Παγκόσμιας Εταιρείας Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης), Γ. Τσιάντη (επιστημονικό υπεύθυνο της Εταιρείας Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου), Μ. Θεοδωρουλάκη (Πρόεδρο του Δικτύου Φορέων Ψυχικής Υγείας και Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης «ΑΡΓΩΣ»). Μετά την ολοκλήρωση των εισηγήσεων, ακολούθησε ανοικτή συζήτηση.

Συνοψίζοντας, ο κ. Σ. Στυλιανίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής Κοινωνικής Ψυχιατρικής, Μέλος του Δ.Σ. της WAPR και συντονιστής της συζήτησης, υπογράμμισε: "Η σημερινή εκδήλωση συνέβαλε στην αύξηση της

Ιδιαίτερα θετική εξέλιξη η απαίτηση της Επιτροπής για εφαρμογή του νόμου 2716/99 για την Ψυχιατρική Μεταρρύθμιση, την πλήρη και διαρκή λειτουργία όλων των δομών, την πρόληψη χρονιοποίησης νέων περιστατικών, την κατάργηση των ψυχιατρικών νοσοκομείων μέχρι το 2015, την κατοχύρωση των δικαιωμάτων των ασθενών και την ενίσχυση των κοινωνικών συνεταιρισμών περιορισμένης ευθύνης.

ευαισθητοποίησης της ευρωπαϊκής κοινότητας για την κατάσταση της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα, ανέδειξε την ανάγκη ύπαρξης πολιτικής βούλησης για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και την υποστήριξη θετικών δράσεων, την κοινή πεποίθηση ότι ο ρόλος των ατόμων με προβλήματα ψυχικής υγείας και των οικογενειών τους οφείλει να ενδυναμωθεί, καθώς και ότι η φροντίδα ενηλίκων, παιδιών, εφήβων και ηλικιωμένων θα πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο ενός τομεοποιημένου συστήματος υπηρεσιών ψυχικής υγείας.

Επίσης, χαρακτήρισε ιδιαίτερα θετική εξέλιξη την απαίτηση της Επιτροπής για εφαρμογή του νόμου 2716/99 για την Ψυχιατρική Μεταρρύθμιση, την πλήρη και διαρκή λειτουργία όλων των δομών, την πρόληψη χρονιοποίησης νέων περιστατικών, την κατάργηση των ψυχιατρικών νοσοκομείων μέχρι το 2015,

την κατοχύρωση των δικαιωμάτων των ασθενών και την ενίσχυση των κοινωνικών συνεταιρισμών περιορισμένης ευθύνης.

Στο τέλος της εκδήλωσης η κ. Τζαμπάζη δήλωσε «Κατανοούμε όλοι ότι η προστασία και η βελτίωση της ψυχικής υγείας των πολιτών είναι περίπλοκο έργο. Ένα έργο που πρέπει να συνυπολογίσει την επιστήμη και την πολιτική. Τα κενά που υπάρχουν σήμερα στην Ελλάδα και οδηγούν στην απαξίωση του δημόσιου συστήματος υπηρεσιών ψυχικής υγείας, αποδεικνύουν ότι έχουμε μια κρίση όχι μόνο διαχειριστική, αλλά και κοινωνική. Είναι υποχρέωση όλων μας να υπερασπιστούμε την ψυχική υγεία, καθώς η διασφάλιση των δικαιωμάτων των ψυχικά ασθενών και των οικογενειών τους αποτελεί ιδεολογική και πολιτική θέση σύμφωνα με την οποία το κράτος στηρίζει κοινωνικά και προστατεύει αυτούς που έχουν ανάγκη.»

Απάντηση του Δικτύου Αργώς σχετικά με την διακοπή των χρηματοδοτήσεων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το σχετικό Δελτίο Τύπου του ΥΥΚΑ (28/01/09)

«Με μεγάλη έκπληξη και λύπη πληροφορηθήκαμε από εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ότι, αντίθετα με αυτό που διατυπώνεται στο χθεσινό (28/01/2009) Δελτίο Τύπου του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, η διακοπή των χρηματοδοτήσεων παραμένει έως ότου υλοποιηθούν οι δεσμεύσεις του Υπουργείου απέναντι στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η ενημέρωση αυτή έγινε επίσημα από τους εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά την διάρκεια της Στρογγυλής Τράπεζας που οργάνωσε η Ευρωβουλευτής του ΠΑΣΟΚ κ. Ε. Τζαμπάζη με θέμα «Η Ψυχιατρική Μεταρρύθμιση στην ΕΕ: Η περίπτωση της Ελλάδας». Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ιδιαίτερα σημαντική την υλοποίηση όλων των στόχων του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Υγεία-Πρόνοια» και γι' αυτό προέβη σε αυτή την πολύ σημαντική, διοικητικού χαρακτήρα, ενέργεια. Έως τώρα το Υπουργείο έχει προχωρήσει σε διακηρύξεις και πρωτοβουλίες, αλλά δεν έχει επιδείξει κανένα αποτέλεσμα.

Θεωρούμε επιτακτικό το Υπουργείο να δημοσιοποιήσει την αλληλογραφία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ώστε να πληροφορηθούμε έγκυρα, επιτέλους, για το

τεράστιο αυτό πρόβλημα που προκύπτει και για το αν η Ελλάδα μπορεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της απέναντι στην ΕΕ και αν εγκαλείται γι' αυτό το λόγο.

Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι η ΕΕ, τόσο κατά τη χθεσινή συνάντηση στο Υπουργείο, όσο και σήμερα, αποσαφήνισε ότι σε οποιαδήποτε δράση ελέγχου της οργάνωσης και των δαπανών των φορέων που υλοποιούν το έργο, θεωρεί το Δίκτυο και τα ΝΠΙΔ που αποτελούν τα μέλη του ισότιμους εταίρους, που θα συμμετέχουν μέσω αντιπροσώπου στην ειδική μονάδα ελέγχου που προτίθεται να συστήσει το ΥΥΚΑ.

Μπροστά στην κατάρρευση των δομών ψυχικής υγείας που διαπιστώνεται σε πολλά επίπεδα και στον κίνδυνο απώλειας πόρων για την εφαρμογή κοινωνικής πολιτικής σε μία περίοδο πρωτοφανούς οικονομικής κρίσης, το Υπουργείο απαντάει για άλλη μία φορά με ψεύδη, αδέξιους χειρισμούς και υπεκφυγές. Αυτό πρέπει επιτέλους να σταματήσει. Είναι κάτι που το απαιτούν οι ασθενείς, οι συγγενείς τους, οι εργαζόμενοι στις δομές, οι τοπικές κοινωνίες, οι εθνικοί και διεθνείς επιστημονικοί φορείς και πλέον η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.»

ΗΜΕΡΙΔΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΕΙΖΟΝΕΣ ΨΥΧΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

“Αιτιολογία - Συμπτώματα - Θεραπείες”

Ενημέρωση για συγγενείς, γονείς και αδέρφια
ατόμων με σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε το Σάββατο, 6 Δεκεμβρίου 2008, η ημερίδα για συγγενείς ατόμων με σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας με θέμα «Ενημέρωση για τις μείζονες ψυχικές διαταραχές: Αιτιολογία - Συμπτώματα - Θεραπείες» που διοργάνωσε το Επιστημονικό Συμβούλιο του Σ.Ο.Ψ.Υ.. Η προσέλευση του κόσμου ήταν μεγάλη και το αμφιθέατρο του Ινστιτούτου Παστέρ, όπου πραγματοποιήθηκε αυτή η ανοιχτή για το κοινό επιστημονική εκδήλωση, ήταν κατάμεστο από μέλη οικογενειών που αντιμετωπίζουν το ιδιαίτερα «ευαίσθητο» πρόβλημα της ψυχικής νόσου.

Οι σοβαρές ή μείζονες ψυχικές διαταραχές έχουν αποδιοργανωτικές συνέπειες όχι μόνο στον ίδιο τον άρρωστο αλλά και στην οικογένειά του, αφού επηρεάζουν όλες τις πτυχές της ψυχοσυναισθηματικής και κοινωνικής ζωής της οικογένειας και αποδιαρθρώνουν τις οικογενειακές σχέσεις και την προσωπική ζωή των μελών της. Αποτελεί κατοχυρωμένη επιστημονική γνώση ότι όταν οι οικογένειες πάρουν **υπεύθυνη ενημέρωση, εκπαίδευση και υποστήριξη** για να φροντίσουν το συγγενή τους, τότε επιτυγχάνεται καλύτερη θεραπεία και **θετικότερη πορεία και έκβαση της ασθένειας**.

Σε αυτό το πλαίσιο εντάχθηκε η διοργάνωση από το Επιστημονικό Συμβούλιο του Σ.Ο.Ψ.Υ. της επιστημονικής ημερίδας για συγγενείς ατόμων με σοβαρά προ-

βλήματα ψυχικής υγείας, με τίτλο: «Ενημέρωση για τις μείζονες ψυχικές διαταραχές: Αιτιολογία - Συμπτώματα - Θεραπείες». Η

ιδιαιτερότητα αυτής της ημερίδας έγκειται στο ότι ήταν η **πρώτη** επιστημονική εκδήλωση **με επικέντρωση στα αδέρφια των ασθενών**, δίνοντας έμφαση στα ιδιαίτερα θέματα που τα απασχολούν, στις ειδικές ανάγκες, τους προβληματισμούς και τις επιθυμίες τους.

Στην έναρξη της ημερίδας απηύθυναν χαιρετισμό εκ μέρους της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Συλλόγων Οικογενειών για την Ψυχική Υγεία (Π.Ο.Σ.Ο.Ψ.Υ.) η Πρόεδρος κα **Αλεξάνδρα Στρούμπου** και εκ μέρους του Συλλόγου Οικογενειών για την Ψυχική Υγεία - Σ.Ο.Ψ.Υ. ο Πρόεδρος κος **Πέτρος Ανδρόνικος**. Χαιρετισμό απηύθυναν επίσης η κα **Μίκα Φατούρου**, Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Έρευνας της Συμπεριφοράς (Ε.Ε.Ε.Σ.) και ο κος **Στέλιος Στυλιανίδης**, Αναπληρωτής Καθηγητής Κοινωνικής Ψυχιατρικής και μέλος του Δ.Σ. της Παγκόσμιας Εταιρείας για την Ψυχοκοινωνική Αποκατάσταση (WAPR).

Στη συνέχεια, Καθηγητές Ψυχιατρικής και ειδικοί του χώρου της ψυχικής υγείας μίλησαν για τις **σύγχρονες εξελίξεις** σε οτιδήποτε αφορά τη σοβαρή ψυχική διαταραχή και έδωσαν **απαντήσεις σε καίρια ερωτήματα** που απασχολούν τις οικογένειες. Ο κος **Γιώργος Παπαδημητρίου** (Διευθυντής Α΄ Ψυχιατρικής Κλινικής, Πανεπιστημίου Αθηνών, Αιγινήτειο Νοσοκομείο), ως Πρόεδρος της πρώτης συνεδρίας της ημερίδας, τόνισε τη σημασία της συμμετοχής των οικογενειών στη θεραπευτική διαδικασία, καθώς και τη σημασία



Η εκδήλωση αυτή ήταν η πρώτη με ιδιαίτερη έμφαση στα αδέρφια και στις ειδικές ανάγκες, τους προβληματισμούς και τα ερωτήματα που τα απασχολούν, τόσο στη σχέση τους με τους ασθενείς αδελφούς τους, με τους γονείς τους, στις κοινωνικές και διαπροσωπικές τους σχέσεις, αλλά και ως προς τα αμείλικτα διλήμματα που βάζει η ίδια η φύση της ψυχικής αρρώστιας, ζητήματα σχετικά με την κληρονομικότητα, αλλά και τι πρέπει να ξέρει ή τι μπορεί να κάνει κανείς όταν έχει έναν αδελφό ή αδελφή με ψυχική νόσο.

της σωστής ενημέρωσης, τόσο των οικογενειών όσο και του ίδιου του ασθενή, για την ασθένεια και τη θεραπεία της.

Στη συνέχεια το λόγο πήρε η κα **Μαρίνα Οικονόμου - Λαλιώτη**, Επίκουρη Καθηγήτρια Ψυχιατρικής, Επιστημονικά Υπεύθυνη του Προγράμματος κατά του Στίγματος των Ψυχικών Διαταραχών «**αντι-στίγμα**» του Ε.Π.Ι.Ψ.Υ. και Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου του ΣΟΨΥ. «Είναι πλέον αναμφισβήτητο ότι η σοβαρή ψυχική διαταραχή δεν έχει επιπτώσεις μόνο στο ίδιο το άτομο που νοσεί, αλλά και σε ολόκληρη την οικογένειά του, με σημαντικό αντίκτυπο στη λειτουργικότητα και την κοινωνική υπόστασή της, αλλά και στην προσωπική ζωή των μελών της. Ωστόσο, άλλες είναι οι επιπτώσεις της ψυχικής νόσου στους γονείς και άλλες στα αδέρφια», είπε η κα Οικονόμου - Λαλιώτη.

«Η εκδήλωση αυτή είναι η πρώτη με ιδιαίτερη έμφαση στα αδέρφια και στις ειδικές ανάγκες, τους προβληματισμούς και τα ερωτήματα που τα απασχολούν, τόσο στη σχέση τους με τους ασθενείς αδελφούς τους, στις σχέσεις τους με τους γονείς τους, στις κοινωνικές και διαπροσωπικές τους σχέσεις, αλλά και ως προς τα αμείλικτα διλήμματα που βάζει η ίδια η φύση της ψυχικής αρρώστιας, όπως το *“τι θα γίνουν τα άρρωστα αδέρφια μας όταν φύγουν οι γονείς μας από τη ζωή”*, ζητήματα σχετικά με την κληρονομικότητα, αλλά και τι

πρέπει να ξέρει ή τι μπορεί να κάνει κανείς όταν έχει έναν αδελφό ή αδελφή με ψυχική νόσο.»

«Τα αδέρφια δεν βγαίνουν πάντα αλώβητα από την περιπέτεια της ψυχικής διαταραχής που συμβαίνει στην οικογένειά τους. Για αυτόν ακριβώς το λόγο, χρειάζονται υπεύθυνη ενημέρωση και εκπαίδευση για να μάθουν την επιστημονική αλήθεια για την ψυχική νόσο, αλλά και υποστήριξη για να ανταπεξέλθουν στο στρες και στην ψυχολογική φθορά χωρίς ταμπού και προκαταλήψεις. Αποτελεί κατοχυρωμένη επιστημονική γνώση ότι όταν οι οικογένειες πάρουν υπεύθυνη ενημέρωση και συμμετέχουν ενεργά στη θεραπεία του συγγενή τους, τότε επιτυγχάνεται θετικότερη πορεία και έκβαση της νόσου.»

Ο κος **Νίκος Στεφανής**, Επίκουρος Καθηγητής Ψυχιατρικής (Α' Ψυχιατρική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών, Αιγινήτειο Νοσοκομείο), μίλησε για την αιτιολογία των μειζόνων ψυχικών διαταραχών και τις σύγχρονες επιστημονικές εξελίξεις στον τομέα. Ο κος Στεφανής αναφέρθηκε διεξοδικά στην επιδημιολογία των ψυχικών διαταραχών με ιδιαίτερη έμφαση στους παράγοντες κινδύνου για τη σχιζοφρένεια, αναφέροντας χαρακτηριστικά ότι: «η σχιζοφρένεια είναι το αποτέλεσμα της αθροιστικής δράσης γενετικών και περιβαλλοντολογικών παραγόντων κινδύνου».

Στη συνέχεια, ο κος **Νίκος Σμυρνής**, Λέκτωρ Ψυχια-

«Τα αδέρφια δεν βγαίνουν πάντα αλώβητα από την περιπέτεια της ψυχικής διαταραχής που συμβαίνει στην οικογένειά τους. Για αυτόν ακριβώς το λόγο χρειάζονται υπεύθυνη ενημέρωση και εκπαίδευση, αλλά και υποστήριξη για να ανταπεξέλθουν στην ψυχολογική φθορά χωρίς ταμπού και προκαταλήψεις. Όταν οι οικογένειες πάρουν υπεύθυνη ενημέρωση και συμμετέχουν ενεργά στη θεραπεία του συγγενή τους, τότε επιτυγχάνεται θετικότερη πορεία και έκβαση της νόσου.»

«Οι ομάδες υποστήριξης είναι ένας χώρος εξερεύνησης και έκφρασης συναισθημάτων. Παρέχουν μια οδό μέσω της οποίας τα μέλη της οικογένειας μπορούν να αποφορτιστούν από το "βάρος" της ψυχικής ασθένειας, βρισκόμενοι ανάμεσα σε ανθρώπους που αντιμετωπίζουν παρόμοιες καταστάσεις. Το σημαντικό όμως είναι να βοηθηθεί το κάθε μέλος της ξεχωριστά να αφομοιώσει την επιστημονική αλήθεια για την ψυχική νόσο και να την εντάξει στην καθημερινότητα».

τρικής (Α΄ Ψυχιατρική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών, Αιγινήτειο Νοσοκομείο), μίλησε για τις σύγχρονες θεραπευτικές προσεγγίσεις στη σχιζοφρένεια και τη διπολική διαταραχή. «Σήμερα η αντιμετώπιση των ασθενών που πάσχουν από διαταραχές του ψυχωσικού φάσματος είναι πολύπλευρη και βασίζεται στο βιοψυχοκοινωνικό μοντέλο. Για την επίτευξη των θεραπευτικών αυτών στόχων, επιτακτική ανάγκη είναι η συνεργασία, η οργάνωση, ο συντονισμός και η εύρυθμη λειτουργία διαφορετικών φορέων παροχής υπηρεσιών με τον ασθενή και τα μέλη της οικογένειάς του», τόνισε ο κος Σμυρνής.

Σε συνέχεια, η ομιλία του κ. **Δημήτρη Κολλοστούμνη**, ψυχιάτρου (μέλους του Επιστημονικού Συμβουλίου του Σ.Ο.Ψ.Υ. και επιστημονικού συνεργάτη του Προγράμματος κατά του Στίγματος των Ψυχικών Διαταραχών «αντι-στίγμα» του Ε.Π.Ι.Ψ.Υ.), αναφέρθηκε στην Ψυχοεκπαίδευση ως μέρος ενός ολοκληρωμένου θεραπευτικού πλάνου. «Είναι μια δομημένη, ευέλικτη παρέμβαση που προσαρμόζεται στις ανάγκες των ασθενών και εν-

θαρρύνει την ενεργό συμμετοχή τους, ευοδώνοντας τη σύζευξη των οικογενειών στη θεραπευτική διαδικασία. Η παρέμβαση έχει ως στόχους την πρόληψη των υποτροπών, την αποτροπή των αυτοκτονιών, τη βελτίωση της λειτουργικότητας, την καταπολέμηση του στίγματος και των ενοχών, την προαγωγή της ευεξίας, τη διαχείριση του στρες και την πρόληψη και αντιμετώπιση της συννοσηρότητας».

Η κα **Βερονίκη Καρύδη**, Επίκουρη Καθηγήτρια Ψυχιατρικής (Επιστημονικά Υπεύθυνη των Μονάδων Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης, Α΄ Ψυχιατρική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών, Ε.Π.Ι.Ψ.Υ.), μίλησε για το ρόλο της εργασιακής κινητοποίησης στην ψυχοκοινωνική προσέγγιση χρόνιων ψυχωσικών ασθενών. «Σήμερα καταδεικνύεται ότι η εξάσκηση εργασιακών δεξιοτήτων σε εργαστήρια επαγγελματικής κατάρτισης και σε κανονικά εργασιακά περιβάλλοντα αποτελεί άσκηση των γνωστικών λειτουργιών των ασθενών που λόγω της νόσου και της περιθωριοποίησής τους έχουν χάσει. Η εργασιακή κινητοποίηση των ασθενών τονώνει τη ρεαλιστική αναζήτηση του ρόλου τους στη ζωή, την ενεργό εμπλοκή τους στην οργάνωση και στη λειτουργία δομών αυτοοργάνωσης και αυτοβοήθειας, στη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους, έτσι ώστε διαφοροποιούν την αρνητική εικόνα που έχουν για τον εαυτό τους και τη νόσο», είπε η κα Καρύδη.

Η κυρία **Ελένη Λουκή**, ψυχολόγος (Επιστημονική Συνεργάτις του Προγράμματος κατά του Στίγματος των Ψυχικών Διαταραχών - «αντι-στίγμα» του Ε.Π.Ι.Ψ.Υ.), αναλύοντας τη δομή και το σκοπό των ομάδων υποστήριξης που πραγματοποιούνται σε εβδομαδιαία βάση στο Σύλλογο Οικογενειών για την Ψυχική Υγεία (Σ.Ο.Ψ.Υ.) είπε χαρακτηριστικά: «Οι ομάδες υποστήρι-

ξης είναι ένας χώρος εξερεύνησης και έκφρασης συναισθημάτων. Έχουν ψυχοθεραπευτικό χαρακτήρα, συντονίζονται από ειδικούς ψυχοθεραπευτές και παρέχουν μια οδό μέσω της οποίας οι οικογένειες μπορούν να αποφορτιστούν από το "βάρος" της ψυχικής ασθένειας, βρι-



σκόμμενοι ανάμεσα σε ανθρώπους που αντιμετωπίζουν παρόμοιες καταστάσεις. Η οικογένεια που αντιμετωπίζει την ψυχική ασθένεια έχει ανάγκη από ενημέρωση για τη νόσο, εκπαίδευση στην αντιμετώπιση της, αλλά και υποστήριξη για να μπορέσει να συνεχίσει. Για τους ειδικούς ψυχικής υγείας είναι απλό να μεταφέρουν την επιστημονική γνώση. Το σημαντικό όμως είναι να βοηθηθεί η οικογένεια και το κάθε μέλος της ξεχωριστά να αφομοιώσει αυτήν την επιστημονική αλήθεια και να την εντάξει στην καθημερινότητα με την ψυχική νόσο».

Τέλος, η κα **Μένη Μαλλιάρη**, Επίκουρη Καθηγήτρια Ψυχιατρικής (Α΄ Ψυχιατρική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών, Αιγινήτειο Νοσοκομείο), μίλησε για την Ευρωπαϊκή Πολιτική για τις Ψυχικές Διαταραχές. Χαρακτηριστικά είπε : «Ο 20ος αιώνας μετέθεσε την έμφαση από τον εγκλεισμό στην προστασία, στη φροντίδα

και στη θεραπευτική αντιμετώπιση των ψυχικά ασθενών». Η κα Μαλλιάρη αναφέρθηκε στην Πράσινη Βίβλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Βελτίωση της Ψυχικής Υγείας και στο ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την καταπολέμηση του κοινωνικού στιγματισμού των ψυχικά ασθενών, καταλήγοντας: «Η συνένοχη σιωπή γύρω από τα θέματα ψυχικής υγείας έχει ήδη κρατήσει πάρα πολλά χρόνια. Είναι πλέον κοινή ομολογία ότι ψυχική υγεία αποτελεί σημαντική παράμετρο της δημόσιας υγείας, σημαντικό παράγοντα της κοινωνικής ευημερίας και ζωτική πτυχή μιας ανταγωνιστικής οικονομίας».

Τα ερωτήματα που τέθηκαν από το κοινό ήταν πολλά και αγωνιώδη. Η ημερίδα ολοκληρώθηκε με παρεμβάσεις από συγγενείς ατόμων με ψυχική ασθένεια και με το από κοινού αίτημα για τη συνέχιση τέτοιων προσπαθειών ενημέρωσης και υποστήριξης των οικογενειών. 

Χρήσιμες και δοκιμασμένες συμβουλές για τους συγγενείς ασθενών με ψύχωση

1. Συνειδητοποιείτε ότι η ψύχωση δεν είναι μια σπάνια ασθένεια.
2. Μάθετε όσα περισσότερα μπορείτε για τα αίτια, την πορεία, την έκβαση και τη θεραπεία της.
3. Να βάζετε πάντα ρεαλιστικούς στόχους. Κατανοείτε ότι ο ασθενής δεν είναι σε θέση να κάνει τα ίδια πράγματα όπως πριν.
4. Βρείτε την ιδανική ισορροπία για τον ασθενή ανάμεσα στην υπερδραστηριότητα και την αδράνεια.
5. Μην μπαίνετε στη διαδικασία της ενοχής. Οι οικογένειες δεν ευθύνονται για την εμφάνιση της ψύχωσης και δεν μπορούν να την προκαλέσουν.
6. Ελάτε σε επαφή με μια ομάδα αυτοβοήθειας για οικογένειες.
7. Αντιμετωπίστε με ιδιαίτερη προσοχή τις ανάγκες των άλλων μελών της οικογένειας.
8. Φροντίστε τον εαυτό σας. Η απόλυτη και χωρίς όρους αυτοθυσία δεν οδηγεί απαραίτητα στην αποτελεσματική φροντίδα και αντιμετώπιση.
9. Το να περνάτε απεριόριστο χρόνο με τον ασθενή δεν ωφελεί πάντα. Διατηρείστε το κατάλληλο επίπεδο ανεξαρτησίας για τον ασθενή αλλά και για εσάς, δημιουργήστε και διατηρείστε φιλίες, δραστηριότητες και ευχάριστες ασχολίες.
10. Εκείνο που διακρίνει τους συγγενείς που μπορούν να αντιμετωπίσουν με επιτυχία την κατάσταση από εκείνους που δεν μπορούν, είναι η ικανότητα να προσαρμόζονται στις αλλαγές και να βλέπουν τα πράγματα από διαφορετικές οπτικές γωνίες.

Δραστηριότητες Σ.Ο.Ψ.Υ. 2008

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

- 18-21 Μαρτίου: Το «Καραβάνι της Αλήθειας - Συνομιλίες Πρόσωπο με Πρόσωπο». Μια εξόρμηση για την για την καταπολέμηση του κοινωνικού στίγματος που περιβάλλει την ψυχική διαταραχή.
- 17 Μαΐου: 7η Ημερίδα-Γιορτή για τον Εθελοντισμό.
- 16-19 Μαΐου: Σεμινάριο της GAMIAN στη Λισσαβόνα με θέμα: «Η έγκαιρη διάγνωση οδηγεί στην ενδυνάμωση».
- 23-25 Μαΐου: Διοικητικό Συμβούλιο της EUFAMI στη Leuven.
- 23-25 Μαΐου: 2ο Φεστιβάλ Ψυχικής Υγείας στο Άλσος Αιγάλεω (Μπαρουτάδικο).
- 2 Ιουνίου: Ποδοσφαιρική συνάντηση «Γκολ στην Τρέλλα» στο Δημοτικό Γήπεδο Πεύκης, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων του 2^{ου} Φεστιβάλ Ψ.
- 7-8 Ιουνίου: Συνέδριο στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης «Ο λόγος των αποκλεισμένων»
- 23-24 Ιουνίου: Συνέδριο της Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας - Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης «Άτομα με αναπηρία και ΜΜΕ».
- 28-29 Ιουνίου: Διοικητικό Συμβούλιο της GAMIAN στις Βρυξέλλες. Συμμετείχε ο Πρόεδρος του Σ.Ο.Ψ.Υ..
- 10 Οκτωβρίου: Εορτασμός Παγκόσμιας Ημέρας Ψυχικής Υγείας.
- 8 Δεκεμβρίου: Εκδήλωση «Ψυχική Νόσος, Οικογένεια και Κοινωνία: Σύγχρονες Προκλήσεις». Θεατρική παράσταση «NUTS» στο θέατρο Ιλίσια-Βοτανάκη, ομιλίες καθηγητών Ψυχιατρικής και διάλογος με το κοινό.
- Ο Σ.Ο.Ψ.Υ., στο πλαίσιο της δικτύωσης και της συνεργασίας του με διεθνείς φορείς για την προαγωγή της ψυχικής υγείας, συμμετείχε σε έρευνα της EUFAMI για τη σωματική υγεία των ατόμων που πάσχουν από ψυχικές διαταραχές.



18 Μαρτίου 2008: «Το Καραβάνι της Αλήθειας»
Μαρίνα Οικονόμου, Δημήτρης Χονδρός, Λένα Νομίδου
στο Ραδιοφωνικό σταθμό 984



18-21 Μαρτίου 2008: «Το Καραβάνι της Αλήθειας» στους Δήμους της Αθήνας



17 Μαΐου 2008: Φεστιβάλ Εθελοντισμού στο θησείο



23-25 Μαΐου 2008: Τριήμερο Φεστιβάλ Ψυχικής Υγείας στο Μπαρουτάδικο



24 Μαΐου 2008: Συγκέντρωση και Διαδήλωση προς τη Βουλή



18-21 Σεπτεμβρίου 2008: Ετήσιο συνέδριο της GAMIAN



18-21 Σεπτεμβρίου 2008: Ετήσιο συνέδριο της GAMIAN



7-8 Ιουνίου 2008: Συνέδριο «Ο λόγος των αποκλεισμένων»



2 Ιουνίου 2008: «Γκολ στην Τρέλα - Κόκκινη κάρτα στο στίγμα»

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ - ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΤΟΥ Σ.Ο.Ψ.Υ.

- 9 Ιανουαρίου: Κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας στα γραφεία του Συλλόγου μας, παράλληλα με την πρώτη ομάδα υποστήριξης του καινούργιου χρόνου.
- 4 Σεπτεμβρίου: Παράσταση με την παγκοσμίως γνωστή χορογράφο και χορεύτρια Aida Gomez στο Ωδείο Ηρώδου του Αττικού.
- 6 Δεκεμβρίου: Ημερίδα για συγγενείς, γονείς και αδέρφια πασχόντων από σοβαρή ψυχική νόσο με θέμα: «Ενημέρωση για τις Μείζονες Ψυχικές Διαταραχές: Αιτιολογία, συμπτώματα, θεραπείες».
- 20 Δεκεμβρίου: Χριστουγεννιάτικη Γιορτή στο Κέντρο Ημέρας του Σ.Ο.Ψ.Υ..

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΣΤΑ ΜΕΛΗ ΜΑΣ

- Καθημερινή λειτουργία του Κέντρου Ημέρας του Σ.Ο.Ψ.Υ., στην οδό Νεαπόλεως 9-11 στο Βύρωνα, 5 μ.μ. έως 9 μ.μ.
- Λειτουργία τριών ομάδων υποστήριξης συγγενών σε εβδομαδιαία βάση.
- Ομάδες υποστήριξης αδελφών.
- Ομάδες ψυχοεκπαίδευσης συγγενών ασθενών με σχιζοφρένεια και διπολική διαταραχή.
- Εκδρομή στο Σούνιο ενοίκων του Ξενώνα και μελών του Κέντρου Ημέρας.
- Συμμετοχή του Σ.Ο.Ψ.Υ. στο πρόγραμμα κοινωνικού τουρισμού. Συγγενείς μελών μας και οι φιλοξενούμενοι του ξενώνα μας, συνοδευόμενοι από επαγγελματίες ψυχικής υγείας, έκαναν 7 ημέρες διακοπές στο Αίγιο.
- Συμμετοχή όσων παιδιών των μελών του Συλλόγου μας επιθυμούσαν στις κατασκηνώσεις της ΠΟΣΓΚΑΜΕΑ στην Κερατέα.



Αποκριτική γιορτή στο Κέντρο Ημέρας στις 28 Φεβρουαρίου 2008



Aida Gomez: 4 Σεπτεμβρίου 2008 - Ηρώδειο



Ημερίδα για οικογένειες και αδελφία στο Ινστιτούτο Παστέρ στις 6 Δεκεμβρίου 2008



20 Δεκεμβρίου: Χριστουγεννιάτικη Ποιή στο Κέντρο Ημέρας του ΣΟΨΥ



28 Ιουνίου: Καλοκαιρινές διακοπές ενοίκων του Ξενώνα στο Αίγιο

ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ

- Έγκριση από το Υπουργείο Υγείας για να έχει δικαίωμα ο Σ.Ο.Ψ.Υ. να χορηγεί πιστοποιητικά για την ψυχική υγεία των ασθενών - μελών του, τα οποία θα χρησιμοποιούνται για το δικαίωμα χορήγησης φαρμάκων και συνταξιοδότησης.
- Την κατάργηση του ορίου ηλικίας εμφάνισης της νόσου για συνταξιοδότηση από τα Ασφαλιστικά Ταμεία.
- Έγκριση από το Υπουργείο Υγείας για δημιουργία δύο προστατευόμενων διαμερισμάτων προκειμένου να μείνουν ένοικοι του Ξενώνα που μπορούν να αυτονομηθούν.
- Να προβλεφθεί ένα ποσόν για τη νομική κάλυψη των μελών μας που θέλουν να δωρίσουν κάποιο ακίνητο στα παιδιά τους.
- Περαιτέρω μείωση των Δημοτικών φόρων.
- Ένταξη των ψυχικά ασθενών στην Εθνική Σύμβαση (ενσωμάτωση επιδόματος 230 ευρώ).
- Πρόβλεψη για δωρεάν χορήγηση πετρελαίου στις οικογένειες των ψυχικά ασθενών ανάλογα με το εισόδημα τους.
- Ενέργειες προς το Δήμο Αθηναίων για δωρεάν παραχώρηση ακινήτου για μεταστέγαση του Σ.Ο.Ψ.Υ..

Τα ΑμεΑ και οι Πολύτεκνοι αποκτούν περίπτερο

Ένα αποκλειστικό προνόμιο των αναπήρων που προέρχονται από τον πόλεμο ή από τις στρατιωτικές τάξεις παραχωρείται και σε άλλες ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες, τα ΑμεΑ και τους πολύτεκνους.

Ουσιαστικά είναι κάτι που έχει ήδη αργήσει να γίνει – στην πατρίδα μας πρέπει να «φτάσει ο κόμπος στο χτένι» για να παρθούν αποφάσεις! Από τους μέχρι τώρα δικαιούχους περιπτέρων οι ανάπηροι πολέμου έχουν σχεδόν εκλείψει, αλλιά και από τις υπόλοιπες κατηγορίες (ειρηνικής περιόδου, αμάχου πληθυσμού κλη) έχουν σχεδόν όλοι αποκατασταθεί. Έτσι έχει δημιουργηθεί ένα τεράστιο πρόβλημα με πολλή περίπτερα τα οποία είναι αδιάθετα και ή έχουν κλείσει ή οι ενοικιαστές τα εκμεταλλεύονται χωρίς ν' αποδίδουν ενοίκιο, παρά ένα συμβολικό αντίτιμο στο Ταμείο Αρωγής σύμφωνα με το Νόμο. Παράλληλα, οι επεκτάσεις των σχεδίων πόλεων δημιούργησαν νέες ανάγκες και έτσι η δημιουργία σ' αυτές νέων θέσεων για περίπτερα είναι επιβεβλημένη.

Το νομοσχέδιο που ψηφίστηκε στις 29 Ιανουαρίου 2008 προσπαθεί να θέσει τις βάσεις για τη σωστή διαχείριση του προβλήματος, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι άλλες διατάξεις του δεν είναι κατάφωρα άδικες για παλιούς και νέους δικαιούχους, καθώς, π.χ., καταργεί το δικαίωμα ιδιόχρησης, πράγμα που σημαίνει ότι ο νέος δικαιούχος θα πρέπει να περιμένει τη λήξη της εξαετούς μίσθωσης για να έχει δικαίωμα να εκμεταλλευτεί ο ίδιος με την οικογένειά του το περίπτερό του.

Το Νομοσχέδιο δίνει το δικαίωμα στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, σε συνεργασία με τους τοπικούς Δήμους και τις αναπηρικές ενώσεις, για τη δημιουργία νέων θέσεων εγκατάστασης περιπτέρων, ανάλογα με τον αριθμό των κατοίκων. Στις αρχές του χρόνου θα αποκαθίστανται οι ανάπηροι από τις στρατιωτικές ενώσεις και μέσα σ' ένα εξάμηνο οι εναπομείναντες θέσεις θα παραχωρούνται κατά προτεραιότητα σε πολέμιους Κύπρου, άτομα με ειδικές ανάγκες και πολύτεκνους. Οι προϋποθέσεις θα καθοριστούν με υπουργικές αποφάσεις που θα εκδοθούν σε σύντομο χρονικό διάστημα, είναι σίγουρο όμως ότι βασικές προϋπο-

θέσεις θα είναι το ποσοστό αναπηρίας, τα έσοδα κάτω του αφορολογήτου και η μη ενασχόληση σε μισθωτές υπηρεσίες.

Απαιτείται η προσοχή από όλους τους δικαιούχους που θα θελήσουν να διεκδικήσουν το ευεργέτημα αυτό της Πολιτείας. Οι όροι εκμετάλλευσής του δεν θα είναι διαφορετικοί για τους νέους δικαιούχους απ' ό,τι για τους παλιούς και ο Πανελλήνιος Σύλλογος Αδειούχων περιπτέρων, που έχει ασχοληθεί με τα προβλήματα των δικαιούχων πολύ καιρό, σας επιστά την προσοχή:

- *Για να μην πέσετε θύματα των κάθε λογής επιτηδείων, ρωτήστε, ενημερωθείτε για τα δικαιώματά σας.*
- *Το περίπτερο ανήκει στον δικαιούχο και όχι στον ενοικιαστή ή σ' αυτόν που το διαχειρίζεται.*
- *Ο νόμος σας προστατεύει, αν διεκδικείτε σωστά τα συμφέροντά σας.*
- *Μην παραχωρείτε το δικαίωμα εκμετάλλευσης σε κανέναν, έναντι οποιουδήποτε ποσού. Είναι παράνομο, αλλιά και οικονομικά ασύμφορο.*
- *Να έχετε υπομονή και να μην παίρνετε βιαστικές αποφάσεις. Ο χρόνος είναι με το μέρος σας.*

Για πληροφορίες απευθυνθείτε στα γραφεία του συλλόγου μας στην οδό Σανταρόζα 3, στην Αθήνα και στο τηλέφωνο 210 3213646.

Η παραχώρηση είναι ένα ευεργέτημα της πολιτείας που, αν το αξιοποιήσετε σωστά, θα σας στηρίξει σημαντικά στις ανάγκες μια αξιοπρεπούς διαβίωσης.

Καλή τύχη! 

Τσάλλτας Αντώνιος
Αντιπρόεδρος του Συλλόγου Αδειούχων
περιπτέρων-κυλικείων

Μεταφορά διαφοράς ιατρικής δαπάνης από το προστατευόμενο μέλος στο άτομο που το προστατεύει

Φορέας: Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών: Δ/ση Φορολογίας Εισοδήματος.

Θεσμικό πλαίσιο: Άρθρο 9 παρ.3, περ. α', υποπερ. Στστ' Ν. 2238/1994 (ΦΕΚ 151Α').

Προϋποθέσεις: Άτομα που βαρύνουν το φορολογούμενο και παρουσιάζουν αναπηρία 67% και πάνω με ετήσιο εισόδημα (απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο) πάνω από 6.000,00€.

Δικαιολογητικά: Γνωμάτευση της οικείας Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής που εδρεύει σε κάθε Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και, προκειμένου για τυφλούς, να είναι γραμμένοι στο γενικό μητρώο τυφλών που τηρείται στην οικεία Νομαρχία.

Παρατηρήσεις: Οι δαπάνες για έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης των προσώπων που θεωρείται ότι βαρύνουν το φορολογούμενο, εφόσον συνοικούν με αυτόν και παρουσιάζουν αναπηρία 67% και πάνω από νοτική καθυστέρηση, φυσική αναπηρία ή ψυχική πάθηση.

Στην περίπτωση κατά την οποία τα πρόσωπα αυτά αποκτούν ετήσιο εισόδημα πάνω από 6.000,00 €, τα πιο πάνω έξοδα, κατά το ποσό που υπερβαίνει το πραγματικό φορολογούμενο ή απαλλασσόμενο ετήσιο καθαρό εισόδημά τους, προστίθενται στις δαπάνες του φορολογούμενου, τον οποίο βαρύνουν. 

Κανονισμός σύνταξης από μεταβίβαση στα ανάκτα για εργασία άρρενα τέκνα στρατιωτικών συνταξιούχων γενικά (οηλιτών - υπαξιωματικών - αξιωματικών)

Φορέας: Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, Γενικό Λογιστήριο του Κράτους.

Θεσμικό πλαίσιο: Π.Δ.166/2000 (ΦΕΚ 153Α'), Ν.1813/1988 (ΦΕΚ 243Α'), Ν.Δ.149/1973.

Προϋποθέσεις:

- Ποσοστό ανικανότητας τουλάχιστον 50%.
- Αγαμία.
- Όταν η ανικανότητα επέρχεται μετά το θάνατο του πατέρα, τα ενήλικα άρρενα τέκνα δικαιούνται σύνταξης: α) αν δεν λαμβάνουν άλλη σύνταξη, β) αν δεν δικαιούνται στο μέλλον να λάβουν άλλη σύνταξη από οποιοδήποτε άλλο Ασφαλιστικό Οργανισμό κύριας ασφάλισης, γ) αν το μηνιαίο εισόδημα τους δεν υπερβαίνει το κατώτατο όριο σύνταξης του Δημοσίου. Για την ανικανότητα γνωματεύει η Α.Σ.Υ.Ε..

Δικαιολογητικά:

- Αίτηση

- Πιστοποιητικό Οικογενειακής Κατάστασης
- Ιατρικές γνωματεύσεις που επιβεβαιώνουν την ανικανότητα (αν υπάρχουν), όπως ορίζει το Π.Δ.166/2000 (ΦΕΚ 153Α') και ο Ν.1813/88

Διαδικασία: Μετά την κατάθεση της αίτησης αποστέλλονται τα δικαιολογητικά στην Ανωτάτη Υγειονομική Επιτροπή Στρατού, που γνωματεύει για το ποσοστό ανικανότητας και για το χρόνο κατά τον οποίον επήλθε η αναπηρία (αν προϋπήρχε ή επήλθε μετά το θάνατο του πατέρα).

Στη συνέχεια εκδίδεται γνωμάτευση που διαβιβάζεται στην 42η Δ/ση του Γ.Λ.Κ. και βάσει αυτής εκδίδεται πράξη συνταξιοδότησης.

Παρατηρήσεις: Η σύνταξη των ενηλίκων ανίκανων τέκνων ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 46 του Π.Δ.166/2000 (ΦΕΚ 153 Α') στα 7/10 της σύνταξης του στρατιωτικού συνταξιούχου. 

Εκλογές για το Εκλογοαπολογιστικό Συνέδριο της ΕΣΑμεΑ και της ΠΟΣΟΨΥ

Στα γραφεία του Σ.Ο.Ψ.Υ., στις 27 Δεκεμβρίου 2009, ημέρα Σάββατο και ώρα 17.30 συνεκλήθησαν τα μέλη του Σ.Ο.Ψ.Υ. προκειμένου να αναδείξουν εκπροσώπους για το Εκλογοαπολογιστικό Συνέδριο της ΕΣΑμεΑ και της ΠΟΣΟΨΥ.

Για την εκπροσώπηση στο Εκλογοαπολογιστικό Συνέδριο της ΕΣΑμεΑ ψήφισαν 45 άτομα και έλαβαν:

Γιαννετοπούλου Αναστασία	10	Ναστούλης Νίκος	1
Γωγούση Φωτεινή	4	Ξηρομερίτης Βασίλειος	7
Ζερβάκη-Σμυρναίου Ελευθερία	7	Σκλάβος Παναγιώτης	11
Ζορμπάς Σπυρίδων	4	Στρούμπου Αλεξάνδρα	33

Δυνάμει των ανωτέρω εκλέγεται κατά σειρά επιτυχίας η πρώτη, η κυρία Στρούμπου Αλεξάνδρα, και επιλαχών θεωρείται ο κύριος Σκλάβος Παναγιώτης.

Για την εκπροσώπηση στο Εκλογοαπολογιστικό Συνέδριο της ΠΟΣΟΨΥ ψήφισαν 46 άτομα και έλαβαν:

Ανδρόνικος Πέτρος	13	Λιτσάκης Αλέξανδρος	1
Γιαννετοπούλου Αναστασία	6	Ναστούλης Νίκος	0
Γωγούση Φωτεινή	7	Ξηρομερίτης Βασίλειος	9
Ζερβάκη-Σμυρναίου Ελευθερία	6	Σκλάβος Παναγιώτης	8
Ζορμπάς Σπυρίδων	5	Στρούμπου Αλεξάνδρα	31
Κυπριώτης Γεώργιος	1		

Δυνάμει των ανωτέρω εκλέγονται κατά σειρά επιτυχίας η πρώτη, η κυρία Στρούμπου Αλεξάνδρα και ο δεύτερος ο κύριος Ανδρόνικος Πέτρος. Επιλαχόντες θεωρούνται οι κύριοι Ξηρομερίτης Βασίλειος και Σκλάβος Παναγιώτης. 

Χαιρετισμός της Προέδρου της ΠΟΣΟΨΥ

Εύχομαι ο νέος χρόνος να φέρει σε όλους μας Υγεία, ειρήνη σ' όλο τον κόσμο, να μας δίνει δύναμη και αισιοδοξία για να αντιμετωπίζουμε τις δυσκολίες της ζωής.

Σας υπενθυμίζουμε ότι μπορείτε να επικοινωνείτε με την ΠΟΣΟΨΥ στα:

e-mail: posopsi@gmail.com

www.posopsi.org Τηλ/FAX 210 9948098

Για το Γεν. Συμβούλιο
Δρ. Αλεξάνδρα Ασκούνη - Στρούμπου

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να επικοινωνήσετε με τη γραμματεία του Σ.Ο.Ψ.Υ.

ή να επισκεφτείτε την ιστοσελίδα www.iatronet.gr/sopsi



Θα θέλαμε να σας υπενθυμίσουμε και να παρακαλέσουμε όλα τα μέλη μας να φροντίζουν για την πληρωμή της συνδρομής τους, την οποία ο Σύλλογος έχει ανάγκη όχι μόνο για οικονομικούς λόγους, αλλά και για να αποδεικνύει τον αριθμό των ενεργών μελών του.

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

- Ευρώ 30 για το πρώτο μέλος του Συλλόγου από κάθε οικογένεια.
- Ευρώ 5 για το δεύτερο ή τρίτο μέλος από κάθε οικογένεια.

Αρ. Λογαριασμού: ΕΤΕ 082/480 250 -02

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Ευχαριστούμε τα μέλη του Κέντρου Ημέρας για τη συμμετοχή τους στο Διαγωνισμό Ζωγραφικής του περιοδικού μας. Έργα που μας έχουν αποσταλεί θα κοσμήσουν το εξώφυλλο επόμενων τευχών, ενώ περιμένουμε και νέα έργα σας.

- Κείμενα τα οποία μας έχουν αποσταλεί και δεν έχουν δημοσιευθεί, θα χρησιμοποιηθούν σε επόμενα τεύχη.
- Παρακαλούμε τα κείμενά σας να αποστέλλονται έγκαιρα και εφόσον είναι δυνατό σε ηλεκτρονική μορφή ή δακτυλογραφημένα.
- Για το επόμενο τεύχος θα πρέπει τα άρθρα σας να μας έχουν σταλεί μέχρι τις 27/03/2009.



Ευχαριστήρια

Το Δ.Σ. του Σ.Ο.Ψ.Υ. ευχαριστεί θερμά τους κ. κ.

- Τσίπα Σοφία
- Παπαγιαννόπουλο Γεώργιο
- Λάιτ Φανούριο
- Ευθυμιοπούλου Γεωργία
- Παπαγεωργίου Άννα
- Ανδρουτσοπούλου Τασία
- Χατζηπανταζή Δήμητρα

- Αντωνία Σοφικίτου,
Καθηγήτρια Πανεπιστημίου του Παλέρμο
- Νίνα Αναγνώστου
- Κων/νο Δασκαλάκη
- Λιάνα Ευθυμιοπούλου
- Γεωργία Ευθυμιοπούλου
- Κο & Κα Κων/νου Παπανικολάου
- Κο & Κα Παν. Μπεχράκη

- Τον κ. Στέφανο Παπαδόπουλο από το κατάστημα ΠΛΑΙΣΙΟ για την προσφορά ειδών γραφικής ύλης τα Χριστούγεννα στο Κέντρο Ημέρας
- Τον κ. Χρήστο Γρηγορόπουλο από την Εταιρεία Χριστακόπουλος ΑΕΒΕΕ για την προσφορά Αποκριάτικων ειδών στο Κέντρο Ημέρας

Για την οικονομική τους ενίσχυση στον ξενώνα του Σ.Ο.Ψ.Υ.

ΕΔΡΑ Σ.Ο.Ψ.Υ.:

ΔΗΛΟΥ 3, ΒΥΡΩΝΑΣ 162 31
ΤΗΛ./ΦΑΞ: 210-7640277
e-mail: sopsi@ath.forthnet.gr
www.eufami.org
www.iatronet.gr/sospi

ΞΕΝΩΝΑΣ Σ.Ο.Ψ.Υ.:

ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ 9-11, ΒΥΡΩΝΑΣ 162 32
ΤΗΛ./ΦΑΞ: 210- 7649670
e-mail: xsopsi@otenet.gr

ΚΕΝΤΡΟ ΗΜΕΡΑΣ Σ.Ο.Ψ.Υ.:

ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ 9-11, ΒΥΡΩΝΑΣ 162 32
ΤΗΛ./ΦΑΞ: 210- 7663007
e-mail: xsopsi@otenet.gr

Τα **μηνύματα**
εκδίδονται με
την ευγενική
χορηγία της

